

Μάχη του Γρανικού, 334 π. Χ.

Περίληψη :

Μετά τη διάβαση του Ελλήσποντου από τον Αλέξανδρο, οι Πέρσες σατράπες της Μικράς Ασίας συγκέντρωσαν τις διαθέσιμες δυνάμεις τους στις όχθες του ποταμού Γρανικού το Μάιο/Ιούνιο του 334 π.Χ. με σκοπό να ανακόψουν την προέλασή του. Ο Αλέξανδρος κινήθηκε εναντίον τους και παρά την αριθμητική υπεροχή του εχθρού κατόρθωσε να υπερισχύσει. Αποτέλεσμα της επιτυχίας αυτής ήταν η πλήρης εδραίωση της δύναμης εισβολής και η κατάρρευση της περσικής κυριαρχίας σε μεγάλο τμήμα της Μικράς Ασίας.

Χρονολόγηση

Μάιος/Ιούνιος 334 π.Χ.

Γεωγραφικός Εντοπισμός

Ανατολική όχθη του ποταμού Γρανικού στην Αδράστεια πεδιάδα της ελλησποντικής Φρυγίας

1. Αποβίβαση του Αλέξανδρου στη Μικρά Ασία

Σημείο καμπής στην [εκστρατεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου](#) αποτελεί η μάχη του Γρανικού, η επιτυχής έκβαση της οποίας είχε ως αποτέλεσμα την κατάληψη ολόκληρης της Μικράς Ασίας από τον Αλέξανδρο Γ'.

Την άνοιξη του 334 π.Χ., ο στρατός του Μεγάλου Αλεξάνδρου πέρασε τον [Ελλήσποντο](#) και αποβιβάστηκε χωρίς να συναντήσει αντίσταση στη Μικρά Ασία. Από το στρατόπεδο στην Αρίσβη ο Αλέξανδρος προχώρησε ανατολικά περνώντας από τις πόλεις Περκώτη (σημ. Umur-bey), [Λάμψακο](#), Κολωνές και Έρμωτο ενώ του παραδόθηκε και η Πρίαπος, βορειότερα στην Προποντίδα.¹ Στο μεταξύ, οι περσικές δυνάμεις είχαν συγκεντρωθεί στη Ζέλεια (σημ. Gönen), 100 περίπου χλμ. ανατολικά της Αρίσβης.

Όταν πληροφορήθηκαν το πέρασμα του Αλέξανδρου στην Ασία, οι Πέρσες [σατράπες](#) και αξιωματούχοι συσκέφθηκαν για να αποφασίσουν τις περαιτέρω ενέργειές τους. Ο Μέμνων ο Ρόδιος, ο οποίος ήταν αρχηγός μισθοφόρων στην υπηρεσία του Πέρση μονάρχη και ευνοούμενός του, πρότεινε να μη διακινδυνεύσουν μια σύγκρουση με αντίπαλο που υπερερούσε σε πεζικό και είχε επικεφαλής το βασιλιά του, ενώ αντίθετα ο [Δαρείος Γ'](#) δε βρισκόταν εκεί. Κατά το Μέμνονα η καλύτερη λύση ήταν να υποχωρήσουν καταστρέφοντας στο πέρασμά τους την ύπαιθρο, τις σοδειές ακόμα και τις πόλεις τους. Έτσι ο Αλέξανδρος δε θα έβρισκε τα απαραίτητα εφόδια για το στρατό του και θα αναγκαζόταν να αποχωρήσει. Παράλληλα, έπρεπε να αποσταλούν δυνάμεις ναυτικού και πεζικού στη Μακεδονία για να μεταφέρουν τον πόλεμο στην Ευρώπη.

Κρίνοντας εκ του αποτελέσματος, οι προτάσεις του Μέμνονα ήταν σωστές, αλλά οι Πέρσες τις απέρριψαν ως υποτιμητικές. Στην τακτική της καμένης γης αντιτάχθηκε ιδιαίτερα ο Αρσίτης, [ύπαρχος](#) της ελλησποντικής Φρυγίας. Οι Πέρσες αξιωματούχοι υποψιάζονταν ότι ο Μέμνων ήθελε να παρατείνει τον πόλεμο, για να επωφεληθεί όσο το δυνατόν περισσότερο από εύνοια του Δαρείου στο πρόσωπό του.² Είναι επίσης πιθανό ότι ο Αλέξανδρος είχε δώσει εντολή στο στράτευμα να μη λεηλατήσει την περιοχή που ανήκε στο Μέμνονα, καθιστώντας τον έτσι ακόμα περισσότερο ύποπτο για τους Πέρσες.³ Η απόφαση του πολεμικού συμβουλίου ήταν άμεση επίθεση για ανακοπή της προέλασης του Αλέξανδρου. Στη συνέχεια ο περσικός στρατός βάδισε βορειοδυτικά στην πεδιάδα της Αδράστειας κι εγκατέστησε τη γραμμή άμυνας στην ανατολική όχθη του ποταμού Γρανικού.⁴

2. Η στρατηγική των εμπόλεμων

Η περιοχή αυτή χαρακτηρίστηκε ως «πύλες της Ασίας»⁵ και πράγματι ήταν στρατηγικής σημασίας για την πορεία της εκστρατείας. Από εκεί διερχόταν η βασιλική οδός που ένωσε τον Ελλήσποντο με το [Δασκύλειο](#), έδρα της [σατραπείας](#) της ελλησποντικής Φρυγίας. Πιθανότατα διασταυρωνόταν εκεί με την οδό που ένωσε την [Κύζικο](#) (σημ. Balikesir) με τις [Σάρδεεις](#).

Μάχη του Γρανικού, 334 π. Χ.

Αν οι Πέρσες δεν κατόρθωναν να αναχαιτίσουν εκεί τους εισβολείς, ο δρόμος προς αυτές τις σημαντικές πόλεις θα ήταν πλέον ανοιχτός.⁶ Επιπλέον, η τοποθεσία του Γρανικού (σημ. Kocabaş Çay) πρόσφερε τακτικά πλεονεκτήματα στους Πέρσες οι οποίοι ανάγκαζαν τον Αλέξανδρο να δώσει μάχη σε έδαφος της επιλογής τους. Οι αρκετά ψηλές και απόκρημνες όχθες του ήταν ένα σοβαρό εμπόδιο που θα δυσχέραινε την τήρηση του σχηματισμού και την επίθεση των Μακεδόνων εναντίον των υπερασπιστών τους.⁷ Αν και το ποτάμι δεν πρέπει να ήταν βαθύ και ορμητικό, ούτε ιδιαίτερα πλατύ, οπωσδήποτε ήταν κάτι που δε θα διευκόλυνε την κατάσταση για τον Αλέξανδρο. Τέλος, στρατοπεδεύοντας εκεί οι Πέρσες εξασφάλιζαν τις γραμμές ανεφοδιασμού με Ζέλεια και Κύζικο, και είχαν επάρκεια νερού και ζωοτροφής.⁸

Από την άλλη μεριά ο Αλέξανδρος είχε τους δικούς του λόγους για την επιδίωξη άμεσης σύγκρουσης. Χρειαζόταν μια γρήγορη νίκη για να απαλλαγεί από τα οικονομικά και επισιτιστικά του προβλήματα.⁹ Επιπλέον, έπρεπε να εξασφαλίσει τουλάχιστον την περιοχή του Ελλήσποντου ως βάση εξόρμησης και οδό ανεφοδιασμού αλλά και για να αποφύγει πιθανό εγκλωβισμό στην ενδοχώρα σε περίπτωση που οι επιχειρήσεις δεν εξελίσσονταν καλά. Ήταν επίσης απαραίτητο να θέσει υπό τον έλεγχό του μεγάλο μέρος των παραλίων της [Ιωνίας](#) για να στερήσει από τον περσικό στόλο την κυριαρχία στο Αιγαίο και συνεπώς να αποκλείσει την πιθανή μεταφορά του πολέμου στην Ευρώπη. Αν όμως ο Αλέξανδρος απέφευγε την εμπλοκή στο Γρανικό και κατευθυνόταν στην Ιωνία θα άφηνε στα νώτα του την κύρια δύναμη του εχθρού.¹⁰ Έτσι βιάδιζε προς το Γρανικό και μόλις έφτασε παρέτάξε το στρατό του για μάχη, παρά τις αντιρρήσεις του [Παρμενίωνα](#).¹¹

Το τι ακριβώς επακολούθησε είναι δύσκολο να εξακριβωθεί. Οι αρχαίες πηγές δίνουν ανεπαρκείς και αντιφατικές πληροφορίες. Κατά συνέπεια, οι ιστορικοί έχουν προτείνει διάφορες εκδοχές ακολουθώντας άλλοι την περιγραφή του Διόδωρου¹² και άλλοι (οι περισσότεροι) του [Αρριανού](#).¹³ Η μάχη που έγινε τις πρώτες απογευματινές ώρες το Μάιο/Ιούνιο του 334 π.Χ. πιθανώς εξελίχτηκε περίπου με τον παρακάτω τρόπο.

3. Οι αντίπαλες παρατάξεις

Το περσικό ιππικό αριθμούσε έως 20.000 άντρες και παρατάχτηκε κατά μήκος της ανατολικής όχθης με βάθος 16 ιππέων δημιουργώντας έτσι ένα μέτωπο γύρω στα 2,5 χλμ. Στο αριστερό κέρασ βρισκόταν ο Μέμνων ο Ρόδιος με άγημα άγνωστης δύναμης και σύνθεσης, μάλλον Ελλήνων μισθοφόρων και αντρών της επικράτειάς του. Δίπλα του ήταν ο σατράπης της [Κιλικίας](#) Αρσάμης,¹⁴ ακολουθούσε ο ύπαρχος της ελλησποντικής Φρυγίας, Αρσίτης, με τους [Παφλαγόνες](#) του και μετά ο σατράπης της [Λυδίας](#) και Ιωνίας [Σπιθριδάτης](#),¹⁵ επικεφαλής Υρκανών ιππέων. Το κέντρο καλυπτόταν από μεγάλη δύναμη άγνωστης εθνικότητας που πρέπει να περιλάμβανε και Καππαδόκες με το σατράπη [Μιθροβουζάνη](#).¹⁶ Στη συνέχεια, το δεξί κέρασ κρατούσαν 2.000 Βακτριανοί, άλλοι 2.000 ιππείς υπό το Ρεομίθηρ και τέλος 1.000 Μήδοι.¹⁷ Πίσω από τη γραμμή του ιππικού πήρε θέση το πεζικό των Περσών, λιγότεροι από 20.000 άντρες.¹⁸ Οι Έλληνες μισθοφόροι δεν πρέπει να ήταν περισσότεροι από 5.000.¹⁹ Αρχηγός όλων αυτών ήταν ο Ωμάρης.²⁰

Στην απέναντι όχθη, ο Αλέξανδρος τοποθέτησε στο αριστερό κέρασ τους 1.800 Θεσσαλούς ιππείς με επικεφαλής τον Κάλα, δίπλα του το ελληνικό συμμαχικό ιππικό με 600 άντρες υπό το Φίλιππο και μετά τους 150 Θράκες ιππείς του Αγάθωνα. Ακολουθούσαν οι έξι φάλαγγες των [πεζεταίρων](#), 1.500 άντρες η κάθε μια, με διοικητές τους [Κρατερό](#), Μελέαγρο, Φίλιππο, Αμύντα, Κοίνο και [Περδίκκα](#), και στη συνέχεια οι 3.000 [υπασπιστές](#) υπό το Νικάνορα. Στο δεξί κέρασ βρισκόταν ο Αμύντας με 600 σαρισφόρους και 150 Παίονες ιππείς, έπειτα μια ίλη 200 [εταίρων](#) με το Σωκράτη καθώς και οι άλλοι 1.600 εταίροι υπό το Φιλώτα. Τέλος, στην άκρη της παράταξης πήραν θέση 1.000 τοξότες και Αγριάνες ακοντιστές.²¹ Συνολικά ο Αλέξανδρος διέθεσε για τη μάχη 5.100 ιππείς και 13.000 πεζούς. Ο ίδιος ανέλαβε την ηγεσία του δεξιού μέρους και ο Παρμενίων του αριστερού.²² Η γραμμή του μακεδονικού στρατού έπρεπε να καλύπτει μέτωπο ίσο σε μήκος με εκείνο των Περσών, έως 2,5 χλμ., για να αποφευχθεί η υπερκέρασή της. Κατά συνέπεια, η φάλαγγα παρατάχτηκε πιθανότατα με βάθος 8 αντρών, το αριστερό κέρασ είχε βάθος 10 ιππέων, ενώ οι ιππείς στο δεξί ήταν λίγο περισσότεροι. Όταν εντόπισαν τον Αλέξανδρο απέναντί τους, οι Πέρσες τοποθέτησαν το πυκνότερο τμήμα του ιππικού τους στο αριστερό κέρασ, μετακινώντας δυνάμεις από το κέντρο.²³

Μάχη του Γρανικού, 334 π. Χ.

4. Η μάχη

Ο Αλέξανδρος διέταξε να επιτεθούν πρώτοι οι εταίροι της ίλης του Σωκράτη, οι Παίονες, οι σαρισσοφόροι ιππείς καθώς και ένα τμήμα 1.000 υπασπιστών.²⁴ Αφού ξεκίνησαν την έφοδο αυτές οι μονάδες, ο Αλέξανδρος οδήγησε τους εταίρους, μαζί με τοξότες και ακοντιστές στην κύρια επιθετική προσπάθεια. Υπό τους ήχους σαλπίγγων και ιαχών προχώρησαν ενάντια στο ρεύμα, επεκτείνοντας το σχηματισμό τους, σε λοξή παράταξη ώστε να κρατήσουν τη συνοχή τους και να επιτεθούν με όσο το δυνατόν ενιαίο μέτωπο.²⁵ Η έφοδος της πρώτης δύναμης κρούσης υπό το Σωκράτη και τον Αμύντα ήταν σημαντική. Σκοπός της ήταν να καθηλώσει την ισχυρή δύναμη του εχθρού σε ολόκληρο το αριστερό κέρασ των Περσών. Αν οι Πέρσες, που συμπλέκονταν ήδη με εκείνες τις μονάδες, επεξέτειναν κι αυτοί τη γραμμή τους για να αποφύγουν τη διαφαινόμενη κίνηση υπερκέρασης από τον Αλέξανδρο που ακολουθούσε θα άφηναν επικίνδυνα κενά στην παράταξή τους. Αυτά τα κενά θα μπορούσαν να τα εκμεταλλευτούν τόσο η πρώτη δύναμη κρούσης όσο και το δεξί κέρασ υπό τον Αλέξανδρο, το οποίο τελικά, με την κίνησή του στο ποτάμι, έφτασε στην απέναντι όχθη ολομέτωπο και πέρα από το αριστερό των Περσών. Περιορίζοντας την ελευθερία κινήσεων τους, ο Αλέξανδρος πέτυχε να τους υπερφαλαγγίσει αποφεύγοντας ταυτόχρονα τον ίδιο κίνδυνο για το δικό του στράτευμα.²⁶

Σταδιακά, οι Μακεδόνες υπερίσχυσαν και απώθησαν τους αντιπάλους από την όχθη ενώ και το πεζικό τους περνούσε το Γρανικό. Στις συγκρούσεις που έγιναν κινδύνευσε η ζωή του Αλέξανδρου αλλά σώθηκε από τον Κλείτο. Πιεζόμενο πλέον από παντού, το περσικό ιππικό δεν άντεξε.²⁷ Οι φάλαγγες των πεζεταίρων πιθανότατα έσπασαν πρώτες το εξασθενημένο περσικό κέντρο²⁸ και τότε τράπηκαν σε φυγή και οι δύο πτέρυγες.²⁹ Για τον ακριβή ρόλο που έπαιξε το αριστερό κέρασ υπό τον Παρμενίωνα δεν υπάρχουν στοιχεία. Πιθανώς ενήργησε υποστηρικτικά, μπαίνοντας στη μάχη λίγο αργότερα.³⁰ Οι νικητές αντιμετώπισαν στη συνέχεια το εχθρικό πεζικό που είχε παραμείνει αδρανές όλο αυτό το διάστημα. Ίσως οι Έλληνες μισθοφόροι ήταν οι μόνοι που κράτησαν τις θέσεις τους και πολέμησαν απεγνωσμένα. Όμως περικυκλώθηκαν και τελικά επέζησαν μόνο 2.000 περίπου που αιχμαλωτίστηκαν.³¹ Από τους Πέρσες σκοτώθηκαν επίσης περίπου 1.000 ιππείς, ανάμεσά τους πολλοί αξιωματούχοι. Οι απώλειες των Μακεδόνων ήταν 25 εταίροι, άλλοι 60 ιππείς και 30 πεζοί.

Την επομένη, οι νεκροί Μακεδόνες, οι μισθοφόροι και οι Πέρσες ευγενείς τάφηκαν με τιμές ενώ ο Αλέξανδρος έστειλε στην Αθήνα ως ανάθημα 300 περσικές πανοπλίες με το επίγραμμα «**Α**λέξανδρος **Φ**ιλίππου καὶ οἱ **Ἕ**λληνες **π**λὴ ν **Λ**ακεδαιμονίων **ἀ** πὸ **τῶ**ν βαρβάρων **τῶ**ν **τῆ**ν **Ἀ**σίαν κατοικούντων».³²

5. Αίτια και αποτελέσματα της νίκης του Αλέξανδρου

Η νίκη του Αλέξανδρου στην πρώτη μεγάλη μάχη του επί ασιατικού εδάφους οφείλεται σε έναν συνδυασμό παραγόντων. Η στρατηγική του ικανότητα του επέτρεψε να εκτιμήσει γρήγορα την κατάσταση και να σχεδιάσει έναν τρόπο δράσης με τον οποίο θα υπερέβαινε τα εμπόδια ενώ με αποφασιστικότητα και γενναιότητα έπληξε ο ίδιος το δυνατότερο σημείο του αντιπάλου. Φυσικά, είχε στη διάθεσή του ένα στράτευμα υψηλής μαχητικής αξίας με θέληση και ικανότητα να εκπληρώσει την αποστολή του.³³ Αξίζει να επισημανθεί και η λεπτομέρεια ότι οι Πέρσες στην ανατολική όχθη μάχονταν με τον καλοκαιρινό ήλιο κατά πρόσωπο, κάτι που πρέπει να έπαιξε ρόλο στην απόφαση του Αλέξανδρου για σύγκρουση αμέσως μόλις έφτασε στο Γρανικό.³⁴

Η συνηθισμένη μομφή που αποδίδεται στους Πέρσες διοικητές είναι ότι μετέτρεψαν το ιππικό τους σε στατική δύναμη τοποθετώντας το στην άκρη του ποταμού, στερώντας του έτσι τη δυνατότητα ορμητικής εφόδου και ελιγμών.³⁵ Όμως η τοποθεσία παρείχε κάποια τακτικά πλεονεκτήματα και το ιππικό ήταν το παραδοσιακά καλύτερο τμήμα του περσικού στρατού. Ήταν λογικό να ελπίζουν ότι θα υπερίσχυαν.³⁶ Υποστηρίζεται επίσης ότι οι Πέρσες αξιωματούχοι δεν είχαν έναν επικεφαλής με σαφές σχέδιο και την εξουσία να το εφαρμόσει αλλά η διοίκηση ήταν διασπασμένη. Βέβαια δεν υπάρχουν αποδείξεις γι' αυτό, και το γεγονός ότι η μάχη έγινε στην περιοχή του Αρσίτη, ο οποίος αυτοκτόνησε ως υπεύθυνος για την ήττα, ίσως καταρρίπτει τέτοιους ισχυρισμούς.³⁷ Ίσως οι Πέρσες να είχαν θέσει ως στόχο τη φυσική εξόντωση του Αλέξανδρου.³⁸ Αυτό δείχνει η συγκέντρωση μονάδων απέναντι από τον Αλέξανδρο και οι μονομαχίες του με Πέρσες

Μάχη του Γρανικού, 334 π. Χ.

ευγενείς που ακολούθησαν. Είναι όμως αξιοπερίεργο γιατί δε χρησιμοποιήθηκε το πεζικό τους κατά τη διάρκεια της υπομαχίας αλλά παρέμεινε απλώς θεατής. Ό,τι κι αν συνέβη, είτε λόγω στρατηγικής ανεπάρκειας είτε λόγω της ταχύτητας με την οποία εξελίχτηκαν τα γεγονότα, φαίνεται ότι μετά την έναρξη της μάχης οι Πέρσες ιππείς βασίστηκαν μόνο στην ανδρεία τους.

Ως αποτέλεσμα της μάχης του Γρανικού, η κύρια περσική δύναμη στην περιοχή εξουδετερώθηκε, και μάλιστα με απώλεια πολλών ηγεμόνων, ενώ ο αντίκτυπος στο ηθικό των εμπολέμων ήταν προφανής. Ο Αλέξανδρος εδραίωσε τη θέση του στην περιοχή και η περσική κυριαρχία κατέρρευσε σε μεγάλο μέρος της Μικράς Ασίας. Η επόμενη οργανωμένη και μαζική προσπάθεια να αναχαιτιστεί ο Αλέξανδρος κατέστη πλέον δυνατή μόνο πολύ ανατολικότερα, στην πεδιάδα της [Ισού](#).

1. Αρρ., *Αν.* 1.11-12.
2. Αρρ., *Αν.* 1.12· Διόδ. 17.18.2-3.
3. Πολύαιν. 4.3.15.
4. Διόδ. 17.18.4.
5. Πλούτ., *Αλέξ.* 16.1.
6. Foss, C., *The battle of the Granicus: A new look*, στο *Αρχαία Μακεδονία II, ανακοινώσεις κατά το Δεύτερο Διεθνές Συμπόσιο, Θεσσαλονίκη, 19 - 24 Αυγούστου 1973* (Θεσσαλονίκη 1977), σελ. 499.
7. Αρρ., *Αν.* 1.13· Πλούτ., *Αλέξ.* 16.2. Για την τοπογραφία της περιοχής και την ακριβή θέση της μάχης υπάρχουν διαφορετικές απόψεις (βλ. βιβλιογραφία). Ο σημερινός Kocabaş Çay είναι ουσιαστικά ένα ρυάκι βάθους μερικών εκατοστών και πλάτους 7 μέτρων. Σίγουρα όμως είχε πολύ περισσότερο νερό κατά την αρχαιότητα. Foss, C., “The battle of the Granicus: A new look”, στο *Αρχαία Μακεδονία II, ανακοινώσεις κατά το Δεύτερο Διεθνές Συμπόσιο, Θεσσαλονίκη, 19 - 24 Αυγούστου 1973* (Θεσσαλονίκη 1977), σελ. 501.
8. Hammond, N.G.L., “The battle of the Granicus river”, *JHS* 100 (1980), σελ. 76-77.
9. Πλούτ., *Αλέξ.* 15.1.
10. Droysen, J.G., *Ιστορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου 1* (Αθήνα 1988), σελ. 197· Hammond, N.G.L., “The battle of the Granicus river”, *JHS* 100 (1980), σελ. 81, 88.
11. Αρρ., *Αν.* 1.13· Πλούτ., *Αλέξ.* 16.2.
12. Διόδ. 17.19-21.6· Bosworth, A.B., *Conquest and Empire: the reign of Alexander the Great* (Cambridge 1988), σελ. 39-44· Fox, R.L., *Alexander the Great* (London 1973, επανεκτ. 1974), σελ. 119-123· Green, P., *Alexander of Macedon* (Middlesex 1970, επανεκτ. 1974), σελ. 170-181. Για πειστικά επιχειρήματα εναντίον της, Hammond, N.G.L., “The battle of the Granicus river”, *JHS* 100 (1980), σελ. 73-75, 87-88· Badian, E., “The battle of the Granicus: A new look”, στο *Αρχαία Μακεδονία II, ανακοινώσεις κατά το Δεύτερο Διεθνές Συμπόσιο, Θεσσαλονίκη, 19 - 24 Αυγούστου 1973* (Θεσσαλονίκη 1977), σελ. 271-274· Droysen, J.G., *Ιστορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου 1* (Αθήνα 1988), σελ. 193-194, σημ. 333.
13. Οι υποστηρικτές της αφήγησης του Αρρ. 1.11-16 παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές μεταξύ τους όπως οι Fuller, J.F.C., *The generalship of Alexander the Great* (London 1958), σελ. 147-154· Nikolitsis, N., *The battle of the Granicus* (Stockholm 1974)· Tarn, W.W.,

Μάχη του Γρανικού, 334 π. Χ.

Alexander the Great 1 (Cambridge 1948), σελ. 15-17· Wilcken, U., *Alexander the Great* (New York, 1967), σελ. 84-88. Εδώ ακολουθείται στα βασικά σημεία ο Hammond, N.G.L., "The battle of the Granicus river", *JHS* 100 (1980), σελ. 81-86.

14. Αρσαμένης σύμφωνα με Διόδ. 17.19.4. Αρσάμης σύμφωνα με Αρρ., *Αν.* 2.4.5 και Κούρτ. 3.4.3.
15. Σπιθροβάτης κατά Διόδ. 17.19.4, Σπιθριδάτης κατά Αρρ., *Αν.* 1.16.3 και Πλούτ., *Αλέξ.* 16.8.
16. Διόδ. 17.21.3· Αρρ., *Αν.* 1.16.3.
17. Διόδ. 17.19.4.
18. Αρρ., *Αν.* 1.14.4.
19. *Αν* και υπονοείται ότι όλοι οι πεζοί ήταν Έλληνες, Αρρ., *Αν.* 1.16.6, αυτό δεν πρέπει να ευσταθεί, Badian, E., "The battle of the Granicus: A new look", στο *Αρχαία Μακεδονία II, ανακοινώσεις κατά το Δεύτερο Διεθνές Συμπόσιο, Θεσσαλονίκη, 19 - 24 Αυγούστου 1973* (Θεσσαλονίκη 1977), σελ. 284-285. Λίγο νωρίτερα ο Μέμνων είχε μόνο 4.000 άντρες (Πολύαιν. 5.44.4.).
20. Αρρ., *Αν.* 1.16.3.
21. Αρρ., *Αν.* 1.14.1-3. Γενικότερα για το στρατό του Αλέξανδρου, ενδεικτικά Droysen, J.G., *Ιστορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου* 1 (Αθήνα 1988), σελ. 166-180 και σημειώσεις.
22. Αρρ., *Αν.* 1.14.1.
23. Αρρ., *Αν.* 1.14.4.
24. Αρρ., *Αν.* 1.14.5-6.
25. Αρρ., *Αν.* 1.14.7· Πολύαιν. 4.13.6.
26. Hammond, N.G.L., "The battle of the Granicus river", *JHS* 100 (1980), σελ. 75, 84.
27. Αρρ., *Αν.* 1.15-16.1.
28. Πολύαιν. 4.13.6.
29. Αρρ., *Αν.* 1.16.1.
30. Badian, E., "The battle of the Granicus: A new look", στο *Αρχαία Μακεδονία II, ανακοινώσεις κατά το Δεύτερο Διεθνές Συμπόσιο, Θεσσαλονίκη, 19 - 24 Αυγούστου 1973* (Θεσσαλονίκη 1977), σελ. 273-274.
31. Αρρ., *Αν.* 1.16.1-2· Πλούτ., *Αλέξ.* 16.13-15.
32. Αρρ., *Αν.* 1.16.3-6.
33. Badian, E., "The battle of the Granicus: A new look", στο *Αρχαία Μακεδονία II, ανακοινώσεις κατά το Δεύτερο Διεθνές Συμπόσιο, Θεσσαλονίκη, 19 - 24 Αυγούστου 1973* (Θεσσαλονίκη 1977), σελ. 293· Hammond, N.G.L., "The battle of the Granicus river", *JHS* 100 (1980), σελ. 88.
34. Badian, E., "The battle of the Granicus: A new look", στο *Αρχαία Μακεδονία II, ανακοινώσεις κατά το Δεύτερο Διεθνές Συμπόσιο*

Μάχη του Γρανικού, 334 π. Χ.

(Θεσσαλονίκη, 19 - 24 Αυγούστου, 1973) (Θεσσαλονίκη 1977), σελ. 290-291.

35. Ενδεικτικά, Fuller, J.F.C., *The generalship of Alexander the Great* (London 1958), σελ.148.

36. Hammond, N.G.L., "The battle of the Granicus river", *JHS* 100 (1980), σελ. 88.

37. Badian, E., "The battle of the Granicus: A new look", στο *Αρχαία Μακεδονία II, ανακοινώσεις κατά το Δεύτερο Διεθνές Συμπόσιο, Θεσσαλονίκη, 19 - 24 Αυγούστου 1973* (Θεσσαλονίκη 1977), σελ. 283.

38. Tarn, W.W., *Alexander the Great 1* (Cambridge 1948), σελ. 16.

Βιβλιογραφία :

	Fuller J.F.C. , <i>The Generalship of Alexander the Great</i> , Cambridge 2004
	Green P. , <i>Alexander of Macedon 356-323 B.C.: A Historical Biography</i> , Berkeley 1992
	Tarn W.W. , <i>Alexander the Great, II Sources and Studies</i> , Cambridge 1948
	Droysen G. , <i>Ιστορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου</i> , Αθήνα 1993, Ρ.Η. Αποστολίδης (μτφρ.)
	Bosworth A.B. , <i>Conquest and Empire: the reign of Alexander the Great</i> , Cambridge 1988
	Fox R.L. , <i>Alexander the Great</i> , London 1973, επανεκτύπωση 1974
	Hamilton J.R. , <i>Alexander the Great</i> , London 1973
	Nikolitsis N. , <i>The battle of the Granicus</i> , Stockholm 1974
	Wilcken U. , <i>Alexander the Great</i> , New York 1967, J.C., Richards
	Hammond N.G.L. , "The battle of the Granicus river", <i>JHS</i> , 100, 1980, 73-88
	Badian E. , "The battle of the Granicus: A new look", <i>Αρχαία Μακεδονία II, ανακοινώσεις κατά το Δεύτερο Διεθνές Συμπόσιο, Θεσσαλονίκη, 19 - 24 Αυγούστου 1973</i> , Θεσσαλονίκη 1977, Αρχαία Μακεδονία, 271-293
	Foss C. , "The battle of the Granicus: A new look", <i>Αρχαία Μακεδονία II, ανακοινώσεις κατά το Δεύτερο Διεθνές Συμπόσιο, Θεσσαλονίκη, 19 - 24 Αυγούστου 1973</i> , Θεσσαλονίκη 1977, Αρχαία Μακεδονία, 495-502

Δικτυογραφία :

	The battle of Granicus http://www.dean.usma.edu/history/web03/atlas/AncientWarfare/AncientGifsV1.0/GranicusBattleV1.0.gif
	The Battle on the Granicus http://www.livius.org/aj-al/alexander/alexander_t05.html

Μάχη του Γρανικού, 334 π. Χ.

Γλωσσάριο :

	εταίροι, οι
Ευγενείς Μακεδόνες, φίλοι του βασιλέα. Είχαν το δικαίωμα να μιλούν μαζί του περίπου ως ίσοι προς ίσο. Στο στρατό αποτελούσαν την επίλεκτη μονάδα θωρακισμένων ιππέων.	
	πεζέταιροι, οι
Μόνιμη μονάδα πεζικού, αποτελούμενη κυρίως από μακεδόνες μικρογαιοκτήμονες.	
	σατραπεία, η
1. Διοικητική περιφέρεια του αρχαίου περσικού κράτους. 2. Το αξίωμα του σατράπη και ο χρόνος εξουσίας του.	
	σατράπης, ο
Ο τίτλος είχε την έννοια του αντιπροσώπου του Πέρση βασιλιά και στην περσική γλώσσα χρησιμοποιούνταν ευρύτατα. Στους αρχαίους συγγραφείς ο όρος προσδιορίζει συνήθως έναν αξιωματούχο του περσικού κράτους που έχει την ανώτατη πολιτική και στρατιωτική εξουσία στη διοικητική του περιφέρεια, τη σατραπεία. Στα Ελληνιστικά χρόνια ο Μέγας Αλέξανδρος εισήγαγε το θεσμό στην οργάνωση της αυτοκρατορίας του στην Ανατολή. Τη Ρωμαϊκή περίοδο με τον ίδιο όρο δηλώνεται το κληρονομικό αξίωμα του Αρμένιου ευγενή, κυβερνήτη αρμενικού κλίματος (καντόνι, ιστοριογεωγραφική ενότητα), που στις αρμενικές περιοχές εντός της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας ασκούσε περιορισμένη εξουσία υπό την επικυριαρχία του Ρωμαίου αυτοκράτορα.	
	ύπαρχος, ο
Περσικό αξίωμα, στρατιωτικό ίσως. Τυπικά, ο δεύτερος μετά το σατράπη. Άτομα που αναφέρονται ως σατράπες αλλού αναφέρονται ως ύπαρχοι.	
	υπασπιστές, οι
Μονάδα πεζικού του μακεδονικού στρατού. Ο ακριβής ρόλος και εξοπλισμός της είναι ανοιχτό ζήτημα. Ίσως ήταν επίλεκτοι φαλαγγίτες.	

Πηγές

Αρριανός, *Αλεξάνδρον Ανάβασις*, βιβλ. 1.

Διόδωρος Σικελιώτης, *Ιστορική Βιβλιοθήκη*, βιβλ. 17.